

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK * Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:
za celo leto K 40.—
za polleto . K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 5.50
Za Ljubljano mesečno 3 L.
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 58.

Veliki izgredi proti Slovincem in socialistom v Trstu.

LDU Trst, 4. avgusta. Včeraj zvečer in danes so se vršili tukaj demonstrativni izgredi, naperjeni v prvi vrsti proti socialistom, in se razširili potem tudi proti Slovincem. Včeraj zvečer, ko se je preko 1000 otrok vračalo z izleta, ki so ga priredili socialisti, je prišlo do spopada med socialisti in karabinjeri, ki so nastopili z orožjem. Bilo je več ranjenih, med otrok je nastala panika. V protest proti temu so delavci danes zapustili delo in priredili zjutraj obhod po mestu ter odposlali deputacijo h guvernerju. Na nadaljnjem obhodu po mestu je prišlo zopet do spopada med demonstranti in karabinjerji, ki so streljali na množico. Italijanski nacionalisti so priredili protidemonstracijo in spre-

mljani od italijanskih vojakov navallili proti Narodnemu domu, kjer so zahtevali, da se izobesi italijanska trikolora. Vdrli so v Slovansko čitalnico, kjer so z balkona izobesili trikoloro, potem razbili pohištvo in pometali knjige in spise na cesto. Isto barsko delo se je ponovilo v uredništvu »Edinosti« in v »Trgovski in obrtni zadruzi«, ki se nahajata oba v isti hiši v ulici San Francesco. Vdrli so v prostore in pometali knjige in spise na cesto. Istotako se je zgodilo v slovenski ljudski šoli na Acquedottu. Med izgredniki so bili večinoma italijanski vojaki, ki so zasedli »Delavski dom«. Bilo je več mrtvih in ranjenih, Socialistični zaupniki so bili odvedeni v zapor.

Rumuni zasedli Budimpešto.

LDU Dunaj, 4. avgusta. (ČTU). Glasom poročila, ki je prišlo iz Budimpešte ob šestih zvečer, je rumunski vrhovni poveljnik Pardaescu s 30.000 možmi zasedel Budimpešto.

LDU Budimpešta, 4. avgusta. (Dun. KU) Danes popoldne so rumunske čete vkorakale v Budimpešto. Šle so skozi me-

sto in se zbirale na prometnih središčih. Povsod vlada mir in red. Poveljujoči general rumunskih čet je odredil, da se zasedejo obe telefonski centrali in kolodvori. Ponoči so tudi takoj opravljale straže rumunske čete in že ob pol 10. uri zvečer, ki je določena za policijsko uro, so rumunske patrulje korakale po ulicah.

Novi ogrski vladi ne zaupajo.

LDU St. Germain, 3. avgusta. (Dun. KU). »Petit Parisien«, »Petit Journal«, »Matin« in »Journal« svariyo entento, da zaupa novi ogrski vladi, ki kaže, da ni nič

drugega kot stara vlada v drugi obliki. Rumunom se na noben način ne sme prepovedati nadaljevati svojega prodiranja, dokler Ogrska ni popolnoma razorožena.

Rusija pred preobratom.

LDU Nauen, 4. avgusta. (Brezlično). Vesti o skorajšnjem preobratu v Rusiji se v nemškem časopisju sprejemajo rezervirano, vendar smatrajo pa previdni opazovalci izpremembo sistema v Rusiji še pred

zimo za mogočo, bržkone zaradi tega, ker je nemogoče, da bi rusko ljudstvo prenašalo boljševiške odredbe preko zime in ker se bo ojačil zunanji vpliv na boljševiško Rusijo vsled sklepa miru.

Na Angleškem stavkajo policisti.

LDU St. Germain, 4. avgusta. (DKU) Kakor poroča »Daily Mail«, so včeraj nastali v Liwerpoolu v zvezi s stavko policistov resni nemiri. Množica je razbijala in plenila trgovine in so jo čete morale napasti z nasajenim bajonetom. Ako se bo položaj poostiril, so za to pripravili tanki.

LDU London, 3. avgusta. (DKU) Na shodu strokovnih organizacij v Liwerpoolu so z organizacijo policistov sklenili splošno simpatijsko stavko. V Birminghamu stavka 400 policistov. Včeraj je drhal plenila v Birkenheadu.

Izjava demokratskih ministrov

LDU Belgrad, 4. avgusta. Ministri demokratske zajednice so podali dolgo izjavo, v kateri zelo ostro nastopajo proti Protiču in mu očitajo, da je pravi vzrok krize v Protičevi naravi, bahatosti in seveda tudi v načrtih, ki so bili odkrito pri-
znani.

Nova ogrska vlada na delu.

LDU Budimpešta, 4. avgusta. (DKU) »Esti Nepszava« poroča: Provizorična vlada je v zmislu načel demokracije že drugi dan po prevzetju poslov ukrenila pripravljalne korake, da stopi v dogovor s pokrajinskimi zastopniki izven delavskega sloja. Ministrski predsednik Heidel, je že včeraj telegrafično povabil Štefana Szabo, ki je bil v stari zbornici edini zastopnik malega kmeta.

LDU Budimpešta, 4. avgusta. (DKU) OKU poroča: Vlada je razveljavila omejitve prostega tiska, ki so bile odrejene od 21. marca 1919 dalje.

Revizija odredb ogrske sovjetske vlade.

LDU Budimpešta, 3. avgusta. (Dun. KU) OKU javlja: Ministrski svet, ki se je sestel v nedeljo popoldne, je sklenil, da bodo resortni ministri nemudoma revidirali odredbe sovjetske vlade in še pri prihodnji seji ministrskega sveta predlagali, katere odredbe naj se razveljavijo in kako se more vzpostaviti pravno stanje, ki je veljalo pred 21. marcem 1919. V prvi vrsti se bo razveljavila naredba sovjetske vlade, ki se tiče socializiranja hiš.

Ententne čete za Ogrsko.

LDU Budimpešta, 3. avgusta. (Dun. KU — Brezlično.) Italijanski podpolkovnik Romanelli je brzojavil predsedniku Clemenceauju v Pariz, da prosi ogrsko vlada entento, naj ji pošlje vojake, da more povoljno izvesti pogoje, ki jih ji nalaga pogodba za premirje, in sicer vsaka ententna država po en polk. Na ta način bo zagotovljena svoboda ljudske volje.

Iz Poljske.

LDU Moravska Ostrova, 4. avgusta. (ČTU) Illustrowani Kurjer Godzienni« javlja, da je lvovska policija zasledila panamsko nakupovanje avtomobilov za vojaško upravo.

LDU Moravska Ostrova, 4. avgusta. (ČTU) Poljska brzojavna agentura javlja, da se poljska zbornica odgodi do 16. septembra.

LDU Moravska Ostrava, 4. avgusta. (ČTU) Poljska brzojavna agentura javlja iz Berlina, da se je danes začelo izseljevanje nemških uradnikov iz onih ozemelj, ki se imajo odstopiti Poljakom.

Ukrajina.

LDU Dunaj, 4. avgusta. (ČTU) Ukrajinski tiskovni urad poroča iz Kamienca Podolskega, da se odprejo zimski tečaj tamošnjega vseučilišča s predavanji na 4 fakultetah: zgodovinsko-modroslovni, pravoslavni in prirodnoznanstveno - matematični.

LDU Dunaj, 4. avgusta. (ČTU) V Kamiencu Podolskem izhaja oficijelno vladno glasilo »Vestnik ukrajinske narodne republike«.

Ukrajinci mirovnemu posvetu.

LDU Dunaj, 3. avgusta. (ČTU) Ukrajinski tiskovni urad poroča: Predsednik ukrajinskega narodnega sveta Evgen Levicki in poslanik na Dunaju, vitez Schilling-Singalevycz, sta vodji ukrajinske mirovne misije v Parizu brzojavila: Z ozirom na težko škodo, ki jo sedaj povzročajo poljske čete in oblasti v Vzhodni Galiciji, je drugo zborovanje delegatov Zahodnoukrajinske narodne republike sklenilo prositi delegacijo, da izvede nastopno intervencijo: Delegacija naj se obrne do vrhovnega sveta in ga opomni na naše protestne note in dokaze o grozovitostih Poljakov proti Ukrajincem v Vzhodni Galiciji. Delegacija naj tudi prosi vrhovni svet pariške konference, da takoj pošlje misijo v Vzhodno Galicijo, kateri naj se pridruži tudi ukrajinski zaupnik z nalogo, da se na licu mesta na strogo in nepristranski način ugotovi ustava in da je ukrajinsko narodno življenje popolnoma potlačeno. Ta misija naj bi bila tudi pooblaščenca, da bi mogla odrediti, da se izpustijo ujetniki in interniranci ter da poljske oblasti ne bodo več preganjale ukrajinskih šol, kulturnih zavodov, jezika in časopisja.

Pruski princ angleškemu kralju.

LDU Berlin, 3. avgusta. (DunKU). Lieta »Deutsche Tageszeitung« in »Hamburger Nachrichten« objavljata odprto pismo, ki ga je princ Henrik pruski naslovil na angleškega kralja in kjer v zadnji uri svari, naj se nemški cesar ne izroči. Hkrati obdoljuje Anglijo, da je edino ta država zakrivila svetovno vojno, ki jo je narekovala njena trgovska zavist.

Proti stavki v Švici.

LDU Bern, 4. avgusta. (DunKU). Švicarska brzojavna agentura javlja: Delavska unija in rudarsko deležje za mesto Bern sta sklenila ne udeležiti se stavke.

LDU Curih, 3. avgusta. (DunKU). Švicarska brzojavna agentura poroča: Kartel krščansko-socialnih deležij za Curih in okolico je sprejel sklep, ki odločno odklanja stavko.

Olaščave za Nemčijo.

LDU Berlin, 4. avgusta. (DKU) Temps priobčuje besedilo dogovora, ki so ga 16. junija sklenili Wilson, Clemenceau in

Lloyd George, in v katerem so določili, da bodo aliranci, ako se prepričajo, da je Nemčija pripravljena izpolnjevati svoje obveze, sklenili med seboj dogovor, da se perioda zasedenja nemškega ozemlja prej konča. Da olajšajo breme za obnovo, so za sedaj in za bodoče pripravljeni pritrditi, da vsota za vzdrževanje posadke ne bo prekoračila 240 milijonov mark v zlatu. Ta dogovor se lahko modifikira, ako bodo aliranci mnenja, da je to potrebno.

Vprašanje Santunga.

LDU Berlin, 4. avgusta. (Dun. KU) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Haaga, da se bo vprašanje Santunga te dni rešilo. Vlada v Tientsinu bo najbrže kmalu stopila v direktna pogajanja s Pekingom. Japonska bo skušala, da izvede poravnavo na podlagi mirovnih pogojev.

Rekordi letalcev.

LDU Berlin, 4. avgusta. (Dun. KU) »Lokalanzeiger« poroča iz Lugane: Kakor javljajo poročila, je italijanski letalec, poročnik Locatelli, preletel Ande v višini 6000 m in došel v Valparaiso, kjer so mu izkazali velike časti.

LDU Berlin, 4. avgusta. (DunKU). Novo prometno letalo splošne elektriške družbe je na svojem oficijelnem preizkusnem poletu dne 30. julija z 8 osebami doseglo višino 6100 m in s tem nov svetovni rekord.

Ponesrečena letala.

LDU Breslav, 4. avgusta. (DunKU). »Schlesische Volkszeitung« poroča iz Maribora: Danes dopoldne se je vnelo neko veliko, najbrže poljsko letalo in padlo blizu Dziergowitza v plamenih na zemljo. Vseh 8 letalcev je bilo ubitih. Letalo je imelo seboj nekaj poštnih golobov, železniški delavci pa so našli cele vreče ruskega denarja.

LDU Rim, 3. avgusta. Letalo tipa Caproni, ki je letalo od Benetk proti Milanu, je padlo pri Veroni na tla in se razbilo. 14 oseb je ubitih.

Iz pokrajine.

k Rogaska Slatina. V nedeljo, 10. avgusta prirede jugoslovanski akademiki veliko veselico in cvetlični dan v prid jugoslovanskih akademičnih menz. Spored je zelo pester in bogat in bo za obilo neprisljane zabave preskrbljeno v najvišji meri. Svira tukajšnji orkester mariborske vojaške godbe pod znanim, izbornim vodstvom kapelnika g. Ferdo Herzoga. Za okrepčila bodo skrbeli buffeti, kojih vodstvo so prevzele požrtvovalne narodne dame. Pokroviteljstvo je prevzela iz prijaznosti ga. Pipa Arko-Tavčarjeva. Pričakujemo, da prihitite ta dan v naše krasno zdravilišče iz bližnje in daljne okolice vsi, ki hočete doživeti par veselih uric v prijetni domači zabavi. Med tukajšnjimi gosti, brati Srbi in Hrvati vlada že sedaj veliko zanimanje za to prireditev. Predpriprave so v polnem teku in v tem nas g. ravnatelj Herg vsestransko podpira. — Odbor.

k Št. Vid-Ljubljana. Podjetje za osebni promet med št. Vidom in Ljubljano prav dobro služi svoemu namenu. Ljubljanci

se radi poslužujejo ugodne prilike pohiteti v popoldanskih urah v prijazni Št. Vid, ne da bi jim bilo treba najemati dragih voznikov. Za naravnost malenkostno svotico si lahko privoščijo lepo vožnjo po gladki cesti med žitnim poljem in prijazno okolico. Čim bolj se kaže, kako na mestu bi bila električna železnica do Št. Vida. Gotovo še, da je ista samo vprašanje časa in razmer in šentvidčanom bi že sedaj kazalo misliti na primerne naprave, ki bi pospeševale tujski promet in gostom omilile poset itak lepega in prijaznega Št. Vida. — Ker so se izrazile želje, da bi se podjetje po možnosti oziralo na zvezo z ljubljanskimi vlaki, se je določilo, da bo od prihodnjega četrtka dalje vozil voz po sledečem redu: Iz Št. Vida ob 8, 10, 2, 4, 6. Iz Ljubljane ob 9, 11, 3, 5, 7. Zaradi točnosti so se določile sledeče cene: Listek za sem in tja 4 K, za eno stran 3 K, za otroke do 10 leta 1 K. Od prtljage se računa po 15 v od kg. Iz navedenih cen je razvidno, da podjetje ni nikaka dobičkonosna naprava ter je zamišljeno samo v korist vsemu prometu toliko časa, da bodo na razpolago druga zadostna prometna sredstva.

k Prostovoljno gasilno društvo v Naklem pri Kranju, priredi v nedeljo 17. avgusta ob 15. uri popoldne pri g. Lovro Marinšek-u tombolo, s prosto zabavo in šaljivo pošto. Najljudneje vsi povabljeni.

k Škocijan na Dolenjskem. Dne 28. julija t. l. je umrl tukaj občešpotovani kladvec Jožef Jerič. Bil je blaga duša, Blag mu spomin!

k Nesreča pri kopanju. V Krškem je utonil v Savi 17 letni mizarški vajenec Maks Slanšek iz Krškega. Trupla do sedaj še niso našli. Sava vsako leto neizprosno zahteva svoje žrtve.

k Aretiran tihotapec. Organi vojnega redarstva so aretirali v Zagrebu v Narodni kavarni nekega Giuseppe Rossi, ki je imel pod telovnikom in srajco za nad 1 milijon 200 tisoč ameriških dolarjev. Rossi je zaman poskušal mistificirati, da je iz Trsta ali iz Ljubljane, ker se je končno konstatiralo, da je iz Firence in da je hotel nakupiti pri nas za dolarje zlat denar in ga utihotapiti na Reko.

Iz Ljubljane.

1 Smrtna kosa. Umrl je v ponedeljek jutraj na Sv. Petra cesti št. 23 g. Leopold Fon. — V nedeljo popoldne je v Židovski ulici št. 5 umrla zasebnica Antonija Klebel stara 86 let. — Umrla je gđ. Neli Ljubeč, hčerka g. okrajnega glavarja dr. Mirka Ljubca. N. v m. p.

1 Visokošolcem! Vabim vse one, ki nameravajo študirati prihodnje šolsko leto 1919/20 v Švici (St. Gallen ali drugje) k sestanku v svrhu skupne akcije. Zbrali se bomo v torek, dne 12. avgusta ob 6. uri zvečer v gostilni pri Mraku na Rimski cesti. Kdor se ne more zglašiti osebno, naj se prijavi pismeno (z natančnim naslovom) na naslov: Fran Schiffrer, Ljubljana, Kongresni trg 6.

1 Hišnim posestnikom! Radi visokine dopustnega povišanja stanarin se hišni posestniki ljubljanski ponovno vabijo v pisarno Prvega društva hišnih posestnikov

rvečer od 6. do 7. ure, Nikakor ne moremo priporočati v tem oziru kakega samovoljnega postopanja, ker bi to utegnilo škodovati našemu stanu. Oglasijo naj se tudi nečlani!

I Amerikanska darila. Mestni magistrat ljubljanski je dobil nekaj ameriških daril, ki se bodo razdelila med najrevnejše ljubljanske rodbine in siromake. Pismene prošnje z natančnimi navedbami o potrebi naj vlagajo do 15. t. m. le taki, ki niso oziroma ne bodo prosili pri poverjeništvu za socialno skrb in ki so res obleke neobhodno potrebni. Ker je količina blaga zelo omejena, se na druge prošnje ne bo moglo ozirati. Na razpolago je razna moška, ženska in otroška zgornja obleka in perilo, potem čevlji, nekaj moških in ženskih klobukov, kap in nogavic, sukanca, gumbov, mila in drugih malenkosti.

I Nova žigovina od igralnih kart. Vsled urzovnega odloka generalne direkcije carine v Belgradu z dne 17. julija 1919, št. 8467 se mora na novo določena žigovina ali kolkovina v znesu 5 dinarjev v srebru plačati za vsako igro od vseh igralnih kart, ki se v ozemlju kraljestva tačas nahajajo in ki se v našem ozemlju proizvajajo. Vsi prodajalci igralnih kart, potem gostilničarji in kavarnarji se pozivajo, da najdalje do 31. avgusta 1919, naknadno predložijo davčnemu uradu za mesto Ljubljana v Ljubljani, Vodnikov trg, št. 5 kot odkolkovalnemu uradu vse cele, zaprte in še neporabljene igre v svrhu še enkratnega odkolkovanja in da plačajo od vseh taci iger na novo določeno kolkovino, vračunši kolek (30 vin., 60 vin. in 1 K 20 vin.), ki se je že za vsako igro plačal. Vse igre, ki niso vnovič odkolkovane od davčnega urada za mesto Ljubljana v dokaz, da se je od njih plačala na novo določena žigovina, se smatrajo nekolkovane in zadenejo obrtnike, ki imajo take karte na prodaj ali v iškrambi in kavarnarji, v katerih lokalih se igra s takimi kartami, postavne posledice, določene v zakonu z dne 15. aprila 1881, št. 43, drž. zak.

I Ukradena je bila v Koleziji listnica z legitimacijami. Ker za tatu nima omejeno nobenega pomena, naj pošlje po pošti nazaj, na naslov legitimacije, sicer se bodo storili drugi koraki.

I Dražba konj. V četrtek, dne 7. avgusta 1919 popoldne od 3. ure dalje se bodo prodajali na javni dražbi v Ljubljani na Zelenem hribu uprežni konji.

Po svetu.

s Dom neoženjenih v Parizu. Zadnji čas so preskrbeli v Parizu stanovanja za delavce. Stanarina je majhna, vse je primerno urejeno in tako bo zdaj delavcem lažje izhajati. Istotako so sezidali v Parizu dom za neoženjene, ki šteje 5 nadstropij, ima vrt, restavracijo in vsega skupaj 870 sob, ki so po 9 metrov velike. V higijenskem oziru je vse najbolje urejeno in tudi v praktičnem. Vsa hrana se dobiva v domu samem in stane po dva franka na dan. Istotako je na razpolago domač krojač, brivec, čevljar in zdravnik. Cela zgradba zavzema prostora 5474 kv. m.

s Zlati rudniki. Iz Njujorka javljajo: Perry in Tiffany sta odpotovala z neko ekspedicijo v nizozemsko Guinso, da izkoristita zlate rudnike, ki jih je Tiffany tam odkril pred 18 leti. Ekspedicija sestoji iz 50 ljudi in vozi s seboj stroje za delo v rudnikih v vrednosti 1 milijon dolarjev.

s Stare bojne ladje. V prejšnjih časih so rabili bojne in trgovske ladje dalj časa, nego jih rabijo dandanašnji. Ladje so služile toliko časa, dokler so mogle. Najstarejšo bojno ladjo ima Anglija in to je »Victory«. Ta ladja je služila lordu Nelsonu kot poveljniška ladja v bitki pri Trafalgaru. S te ladje so bili dani znaki, s katerimi je slavní admiral navduševal svoje brodogovje k boju in vstrajnosti, na tej ladji je tudi izdihnil, ko je bil sovražnik premagan. »Viktorijo« smatrajo Angleži za svetinjo svoje mornarice, in ko je pred kakimi šestdesetimi leti postala nesposobna za boj, so enoglasno sklenili, da se ladja za večne čase ohrani v prvotnem stanju. V ta namen je izdala angleška mornariška uprava znatne vsote za popravila, tako da se bo ladja držala še sto let. — Ni tako slavna, pač pa je stara tudi skandinavska jadrenjača »Twends-Broder«, ki so jo spustili v morje leta 1786., pa vrši še danes svojo službo. Klub starosti 128 let je na ladji delovalo samo pet kapitanov in vseh pet izhaja iz iste družine.

s Odlikovanja. Vedno najdemo ljudi, ki mrmrajo, če prinese uradni list nova odlikovanja na traku častne legije. »Evo, zdaj so odlikovali X-a, ki ni nikogar ne ubil in ne okradel. To so zasluge! In g. Y., ki ni za časa vojne verižil, je dobil častno svetinjo. To je res lepa vlada!« — Najzanimivejše pa je to, da so ljudje, ki zabavljajo sami brez vsakega odlikovanja. Protestirali bi morali oni, ki so sami odlikovani, ker tem težje ko je število odlikovanih, manjša je vrednost odlikovanja. V družbi pa, ki je vsa do enega odlikovana, vzbuja ta veliko pozornost. Spominjam se — piše de la Fouchardiere — da sem bil na nekem ženitovanju. Vsi do enega so bili odlikovani z najrazličnejšimi križci in svetnjami. Jaz sem bil edini, ki nisem nosil na traku, ne križca, ne rozele in ne svetinje. Bil sem predmet občega zanimanja. »Kaj pa dela tu ta pisar.« Dama, ki sem jo imel, me je pustila prej, ko se je končalo ženitovanje. Seveda sem koj nato zapustil svatbo tudi jaz. Toda v tem, ko sem odšel, se je moja odsotnost nemilo poznala, nikogar ni bilo, ki ne bi imel odlikovanja, zato se je njih vrednost zmanjšala. Res, na vsaki svatbi, v vsaki družbi je potreben nekdo, ki ga ni nikdar v življenju doletela čast in sreča, biti odlikovan.

s Tiho letéči aeroplani. »Exchange Telegraph« poroča, da skušajo razne velike nemške tvornice, med njimi tudi Kruppova, napraviti za letala nov motor, ki bo imel plinovo turbino, s čimer bodo dosegli skoraj brezglasno letanje. Zdaj že delajo na Nemškem načrt za tako letalo, ki bo nosilo po zračnih višavah kar 60 potopnikov.

s Prisotnost duha. Angleškega pesnika Saint Hoya je ulovil upnik ravno v hipu, ko je sedel pri brivcu. Neznosnega člove-

ka, ki mu je bil vedno za petami, se ni mogel otresti, ker je bil že namazan z milom. Upnik je prilično porabil in pesnika takoj terjal. Saint Hoya ga je vprašal, ali ne more vsaj toliko počakati, da ga brivec obrije, potem mu plača takoj ves dolg. Upnik je bil ves vesel in obljubil počakati. Nato se je pesnik obrnil k brivcu in mu dejal: »Kličem Vas za pričo, dragi moj!« Nato je vstal, obrisal milo z brade in odšel. Na vratih je opomnil, da si zanaprej pusti brado rasti.

s Proroška rastlina. Lansko leto sta dva bogatina dala znanemu profesorju Novaku 70.000 kron, da nadaljuje svoje študije o takozvani proroški rastlini, ki s položajem svojega lista napoveduje v najprej vreme in vremenske nesreče. Omenjeni prof. je mesca februarja odpotoval v Havano in Meksiko; a sedaj se namerava povrniti v Evropo ter ustanoviti v Londonu in na Dunaju zavoda, ki bosta točno štiri tedne naprej poročala, kdaj in kje da se zgodi kaka elementarna nesreča ali kakšno da bo vreme. Profesor bo izdajal tudi dnevno izvestje o bodočem vremenu.

s Opičja modrost. »Da bi spoznal modrost in brihtnost svoje najbolj razumne opice,« pripoveduje star angleški zdravnik, »sem ji nekoč dal zamašeno steklenico s sladkorjem. Zabavno in zanimivo je bilo gledati, kako se je mučila in trudila, da bi jo odprla in polizala slaščico. Vse zaman! Slednjič jo je pustila in začela skakati po sobi. Nesreča je hotela, da je vrgla z mize na tla steklenico s konserviranim sadjem. Steklenica se je razbila na kosce in sadje je letelo na vse strani. Prvi hip se je opica vsa prestrašila, nato si je stvar ogledala, takoj pograbila tudi steklenico s sladkorjem in jo butnila z mize ter iz črepij odnesla sladkor.«

s Izbirčnost ljudožrcev. Že večkrat so razpravljali listi o čudnem dejstvu, da večina afriških ljudožrcev ne mara za meso belokožcev. Ko so pred par leti umorili ljudožrca na Novi Gvineji nemškega mineraloga Varnerja, ne da bi snedli, je bilo dosti pisanja o tem. Ameriški listi so trdili, da se boji Afričan uživanja belokožčevega mesa, da ne bi prišel vanj belokožčev duh, saj je pravi namen divjakov, če poružijejo svoje pobite sovražnike, ta, da preide vanje moč, katero je imel živeči sovražnik. — Tem trditvam je ugovarjal ameriški pisatelj Hofman, ki je pojasnil, da ljudožrcem belokožčevu meso ne diši, ker vsled uživanja slanosti jedi in dišav nima dobrega okusa. V časopisu »Liberia«, ki je izhajal v ljudovladi istega imena, je bil objavljen recept, kako naj se pripravi belokožčevega mesa, da bo užitno: »Belokožec je užiten samo, če ga dobiš živega v roko. Tega postavi do vratu v tekoč potok, za vrat mu naveži votlih buč, da ne utone. Tri dni naj ostane v vodi, jesti ne dobi ničesar, pije lahko. Tako izluženo meso je za silo užitno.« — Vsak afriški ljudožrca si opili sekance takoj potem, ko je prvič jedel človeško meso.

s Koliko je zlata na svetu. Zlato, kolikor ga imajo dandanes ljudje, se ceni na 4 milijarde šterlingov, t. j. na 100 milijard naših predvojnih kron. Ta zlati zaklad se pomnožuje vsako leto za 3 odstotke. Ker se ljudje sami pomnožujejo vsako leto za manj ko 3 odstotke, bogate v zlato. Seveda so to samo tisti srečni ljudje, kateri imajo zlate zaklade.

s Novo orjaško letalo. Strokovni list »Engineering« poroča, da so v Wallneyu na Angleškem zgradili velikansko letalo, čigar posamezni deli so iz duraluminija. Ta aeroplan bo lahko prevažal po zračnih višinah 50 ton ter bo preletel na eno uro 100 milj dolgo pot.

s Kobilice kot hrana. Sv. pismo pravi, da se je Janez Krstnik hranil s kobilicami. Nam se to čudno zdi; toda na Jutrovem uživajo do današnjega dne te živali; domačini in tujci trdijo celo, da so kobilice, če se skuhajo, zelo tečna jed. Kobilice jedo tako, da ji odtrgajo dolge noge, jo primejo za perutnice, vtaknejo v sol in zaužijejo. Po okusu so baje podobne pšenici zrnju, ki še ni popolnoma dozorelo. Rdeče kobilice so baje še mnogo tečnejše od zelenih. Arabci zbirajo kobilice, ki jih mislijo porabiti za jed, zgodaj zjutraj, ko so od nočnega hladu še otrple in so jim krila porošena, tako da ne morejo letati. V Arabiji se nahajajo med divjim rastlinjem na tisoče skupaj, tako da jih zberejo v vrečo ali koš. Pozneje, ko jim solnce posuši perutnice, jih je težko naloviti.

s Od Turkov uničene dragocenosti. Kjerkoli je našel Turek kak človeški portret, vdolan v kamen od kakega klasičnega umetnika, je smatral za svojo sveto dolžnost uničiti ga. Mohamedanska veta namreč ne dovoljuje predstavljanja človeških ali živalskih oblik. Vsled tega so bili uničeni številni, neprecenljivi zakladi starega sveta in stare civilizacije, katere je upošteval vsak divjak, dokler ni prišel Turek. Marsikatero porušeno mesto so porabili Turki kakor kamenolom za grajenje svojih poslopij in s tem so bili izgubljeni svetu tudi vsi dragoceni napisi. Svetišče bogatega grškega mesta Cizakus, na nekem otoku ob vhodu v Marmarsko morje, nam nudi le eno samo primero. Nekaj postaren Turek si je stavil za svojo nalogo, da išče med stenami tega svetišča mramornate plošče. S pomočjo par večjih kosov mramorja si je zgradil kočico. V Mosul so malo pred izbruhom vojne začeli graditi za Bagdadsko železnico velik kameniti most preko Tigrisa. Vsak kamen v tem mostu je bil vzet iz zidov starodavnih Niniv. Na višku Kunjundžik griča so našli delavci veliko soho nekega božanstva, ki je nekoč krasila vhod v palačo nekega asirskega kralja. Poročevalec je zaman skušal rešiti to relikvijo iz rok vandalov. Delavci so razbili soho ter odvedli posamezne kose v apnico, kjer so napravili iz nje apno. Zidovi in svetišča Babilona ter palače Nebukadnezarja so dolgo predstavljale prave zakladnice opeke. Celo ceste bližnjega mesta Hillah so bile tlakovane z opekami iz starega Babilona, in vsak korak, katerega ste storili, vas je vodil preko starodavnih napisov v proslavo kakega babilonskega kralja.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

»Če bi jih imela tudi deset!« je rekel on in pomajal z ramami.

»Nič ne govoril! To je lepa reč — steklo od vrha do tal, zadaj zrcalo, v katerem se svetijo steklene in porcelanaste posode, samo srebro in zlato, polno drobnjave in stare šare,« je s trpkim usmevom razkladala gospa.

Oskrbnik osupel dvigne glavo. »Le pogledite, odkod pa vse to naenkrat?«

Gospa zmaje z ramami.

»Saj je res, tu jih imajo povsod in kakšne,« je nadaljevala, »pri županu, pri poštariju, pri doktorju, pri Darbujanu — to so stekleničnice. Kjer so večje sprejemne sobe, imajo povsod stekleničnice.«

Oskrbnik je gledal čedalje resneje.

»Nekdo ti je to pravil, ne?« ji je segel v besedo. »Velikega hlapca žena, je-li? Ali pa pristavnica?«

»Nista pravili, a obe sta rekli, da tu manjka stekleničnica,« je ona mirno odgovorila in zamišljena kimala z glavo.

»Taki so, seveda. Kar vidijo in slišijo pri gospodi, prime se jih kot resa. Seveda imajo stekleničnice! Kot pred oltar vodijo prednje vsakega, ki pride.«

Gospa se je zasmejala veseleje.

»In revnejši se ravna po njih, kaj ne? Samo da imajo steklo samo do polovice vrat in zrcala zadaj tudi ni —.«

»Le glej, kako vse to veš! A kaj bi dolgo govorila o tem — rajši bi prinesla cmoke, že od jutra se mi sline cede po njih.«

Oskrbnik se je lotil cmokov, kot bi še ne bil jedel.

»Čuj, take cmoke s slivami napravi trikrat na teden. Imeli smo jih na vrtu vsako leto, a smo jih samo otresli — kdo bi si bil mislil, da so ž njimi cmoki tako dobri!« se je sladkal med jedjo.

»To je iznašla naša mama,« je pripovedovala ona veselo; »ko smo jih imeli prvokrat, niso dišale, bile so trpke; drugič je mama olupila kožo —.«

»Izvrstno, znamenito!« se je on sladkal znova.

»Torej boš zadovoljen z mojim kuhanjem?«

»Pa še kakol!« je odgovoril veselo.

»Vsaj nekaj hvališ —.«

»Vse, kar sem dozda jedel.«

»Hvala Bogu! A čuj — to te pa vendar malo jezi, da nimamo stekleničnice, kaj ne?«

»Ali ti še ne da miru? Niti mislil nisem nanjo, dokler me tisti koštrun danes ni spomnil — pa bi se še ne bil zmenil, da nisi ti prva začela —.«

»Pa bi vendar rad, ko bi ga imeli!«

»Rad ali nerad! Zadovoljen sem s tem, kar imamo.«

Gospa Gusta ni dalje izpraševala, a v srcu ji je ostala kaplja grenkobe, da ima ta novi domači raj vendar neko napako, da si ni pridobila popolne hvale. —

Ta čas je pristavnica, nadzorjujoč možo, z rokami v predpasnikovih žepih stala pod sivim hlevskim obokom. Po gor-

kem zraku je valovil enakomerni akord brenčočih črnih tolstih muh in suhih komarjev. Vrsta debelih krav je hrustala svežo deteljo, v golide pa so pljuskali curki mleka. Pri vratih sta čakali dve vaški mlekarici in Tercijanka, ki je prišla z lončkom po smetano za glavno salato za večerjo; zet je je prinesel cel naročaj.

»Mati, naša nova gospa je prišla danes pogledat pristavnično stekleničnico!« je ena izmed dekel, sedeč pod kravo, navdušeno izpregovorila.

Mlekarici sta zvedavo pogledali pristavnico, Tercijanka pa je živahno vzkliknila:

»Ppp-ojditel nol!«

»Bila je, bila, mati, nič ni odlašala!« je pristavila dekla, ne da bi pogledala od golide.

»Zakaj pa bi ne? Naša pristavnica ima stekleničnico, da bi se je nobena gospa ne sramovala; človek to lahko govori, ker vendar marsikam pride,« je zatrjevala mlekarica.

»Rrr-es je ima! Zdaj vidite, pristavnica, kaj sem rekla, — ker sama nima stekleničnice!«

»Seveda je nima, zato ima pa druge stvari.«

»Saj sem to precej vvv-edela-a, družega pa tudi nnn-i bilo mnogo.«

»Pa je bilo, kaj boste govorili,« je odločno odgovorila pristavnica.

Tercijanka se je zasmejala in posmehljivo kimala z glavo.

»Ali e prišla sama od sebe?« je vprašala mlekarica.

»Saj vendar veste, da bi se ji ne upala reči — ka pa je moja stekleničnica?«

V tem je ena izmed dekel vstala, da bi prelila namolzeno mleko, in razgovor je utihnil.

Še ta dan je vedela gospa županja, doktorica, poštarica, ravnateljica in Darbujanka, da je šla nova oskrbnica pogledat pristavnično stekleničnico, ker je sama nima in je bržkone svoje žive dni še ni videla.

Zvedele so tudi, kako je oskrbnik zardel in v kaki grozni zadregi je bil, ko ga je Darbujan vprašal, če se mu pri selitvi stekleničnica ni razbila.

IV.

Belski župan (njegov prednik je bil še predstojnik), suh, koščen, osivel mož, v odpetem telovniku in pohojenih rožastih copatah (dar hčerke Božičke za predlanski god) je v nedeljo popoldne hodil po sobi.

V levici, položeni na srce, je držal svetlo leseno tobakiro in hodeč njuhal, tako da je imel strnišču podobno polno brado že močno potreseno.

»To ti povem, tega mora biti konec!«

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.